



SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE

Súdny dvor Európskej únie (SDEÚ) je jednou zo siedmich inštitúcií EÚ. Pozostáva z dvoch súdov: samotného [Súdneho dvora](#) a [Všeobecného súdu](#). Je zodpovedný za judikatúru Európskej únie. Súdny dvor zabezpečuje správny výklad a správne uplatňovanie primárneho a sekundárneho práva Únie v EÚ. Dohliadajú na zákonnosť aktov inštitúcií Únie a na to, aby členské štáty dodržiavali povinnosti vyplývajúce z primárneho a sekundárneho práva. Súdny dvor taktiež poskytuje výklad práva Únie na žiadosť národných sudcov.

SÚDNY DVOR

A. Právny základ

- Článok 19 Zmluvy o Európskej únii (Zmluvy o EÚ), články 251 až 281 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), článok 136 Zmluvy o Euratome a [Protokol č. 3 o štatúte Súdneho dvora Európskej únie pripojený k zmluvám \(ďalej len „štatút“\)](#);
- [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ, Euratom\) 2015/2422 zo 16. decembra 2015, ktorým sa mení Protokol č. 3 o štatúte Súdneho dvora Európskej únie](#);
- Rozpočet EÚ (oddiel 4).

B. Zloženie a štatút

1. Zloženie

a. Počet sudcov (článok 19 ZEÚ a článok 252 ZFEÚ)

Jeden sudca za každý členský štát (28). Súdu pomáha osem generálnych advokátov, ktorých počet môže Rada zvýšiť, ak o to Súd požiada. Sudcovia Súdneho dvora si spomedzi seba volia predsedu a podpredsedu na obdobie troch rokov s možnosťou opätovného zvolenia.

b. Požiadavky (článok 253 ZFEÚ a článok 19 Zmluvy o EÚ)

- Sudcovia a generálni advokáti musia byť dostatočne kvalifikovaní na vymenovanie do najvyšších sudcovských funkcií vo svojich krajinách alebo musia byť uznávanými odborníkmi v oblasti práva.
- Musia poskytovať záruku úplnej nezávislosti.



c. Postup vymenovania (článok 253 ZFEÚ)

Sudcovia a generálni advokáti sú vymenúvaní vzájomnou dohodou vlád členských štátov po konzultácii s panelom zodpovedným za posúdenie vhodnosti kandidátov (článok 255 Zmluvy o fungovaní EÚ).

2. Povaha funkcie

a. Dĺžka funkčného obdobia (článok 253 ZFEÚ a štatút)

— Šesť rokov. Čiastočná obmena každé tri roky, striedavo sa obmieňa polovica generálnych advokátov.

Sudcovia a generálni advokáti, ktorých funkčné obdobie skončilo, môžu byť vymenovaní znova.

b. Výsady a imunity (štatút)

Sudcovia a generálni advokáti požívajú imunitu voči právomoci súdov. Po ukončení svojej funkcie aj naďalej požívajú imunitu v súvislosti s úkonmi, ktoré urobili pri výkone svojej úradnej funkcie. Imunity ich môže zbaviť len Súdny dvor na základe jednomyseľného rozhodnutia.

c. Povinnosti (štatút)

Sudcovia a generálni advokáti:

- skladajú prísahu (prísaha o nezávislosti, nestrannosti a zachovávaní mlčanlivosti) pred prevzatím funkcie,
- nesmú zastávať žiadne politické ani správne funkcie a nesmú vykonávať ani žiadnu inú pracovnú činnosť,
- sa zaväzujú, že budú rešpektovať povinnosti vyplývajúce z ich funkcie.

C. Organizácia a činnosť (článok 253 ZFEÚ a štatút)

1. Inštitucionálne usporiadanie

Štatút Súdneho dvora Európskej únie sa ustanovuje ako samostatný protokol, ktorý je pripojený k zmluvám (článok 281 ZFEÚ). Súdny dvor volí svojho predsedu a podpredsedu spomedzi svojich členov na obdobie troch rokov s možnosťou opätovného zvolenia (článok 9a protokolu č. 3). Predseda riadi prácu Súdneho dvora a predsedá na vypočutiach a rokovaní samotného Súdneho dvora alebo veľkej komory. Podpredseda pomáha predsedovi pri výkone jeho úloh a v prípade potreby ho zastupuje. Súdny dvor vymenúva svojho tajomníka. Ide o generálneho tajomníka, ktorý riadi svoje oddelenia pod dohľadom predsedu Súdneho dvora.

2. Fungovanie

Súdny dvor prijíma vlastný rokovací poriadok. Tento poriadok podlieha schváleniu kvalifikovanou väčšinou členov Rady. Súdny dvor môže zasadať v pléne s 28 sudcami, vo veľkej komore s 15 sudcami alebo v komorách pozostávajúcich z troch alebo piatich sudcov. Inštitúcia je financovaná z rozpočtu EÚ, v ktorom má vlastný oddiel (oddiel 4).

D. Dosiahnuté výsledky

Súdny dvor sa ukázal byť hnacou silou procesu európskej integrácie.



1. Činnosť vo všeobecnosti

Rozsudok z 15. júla 1964 vo veci Costa/Enel mal zásadný význam v tom, že definoval právo Európskeho spoločenstva ako nezávislý právny systém, ktorý je nadradený vnútroštátnym právnym predpisom členských štátov. Rozsudok Súdneho dvora z 5. februára 1963 vo veci Van Gend a Loos stanovil zásadu, že právne predpisy Spoločenstva sú priamo uplatniteľné na súdoch členských štátov. Je potrebné pripomenúť niektoré významné rozsudky týkajúce sa ochrany ľudských práv, napríklad v rozsudku zo 14. mája 1974 vo veci Nold Súdny dvor vyhlásil, že základné ľudské práva sú neoddeliteľnou súčasťou všeobecných zásad právneho poriadku, ktorých dodržiavanie zabezpečuje (4.1.2).

2. V konkrétnych oblastiach

- Právo usadiť sa: rozsudok z 8. apríla 1976 vo veci Royer, v ktorej Súdny dvor potvrdil právo občana členského štátu zotrvať na území iného členského štátu bez ohľadu na to, či mu v hostiteľskej krajine vystavili povolenie na pobyt.
- Voľný pohyb tovaru: rozsudok z 20. februára 1979 vo veci Cassis de Dijon, v ktorej Súdny dvor rozhodol, že akýkoľvek výrobok, ktorý je legálne vyrobený a predávaný v jednom členskom štáte, sa musí dať uviesť na trh aj v ktoromkoľvek inom členskom štáte.
- Vonkajšia právomoc Spoločenstva: rozsudok AETR z 31. marca 1971 vo veci Komisia/Rada, v ktorom bolo uznané právo Spoločenstva uzatvárať medzinárodné dohody v oblastiach, v ktorých platia jeho nariadenia.
- Rozsudky z nedávneho obdobia, v ktorých bola členským štátom, ktoré netransponovali smernice do svojich vnútroštátnych predpisov alebo tak urobili oneskorene, uložená povinnosť zaplatiť odškodné.
- Viaceré rozsudky v oblasti sociálneho zabezpečenia a hospodárskej súťaže.
- Rozhodnutia týkajúce sa porušenia práv Spoločenstva členskými štátmi, ktoré sú veľmi dôležité pre riadne fungovanie spoločného trhu.

Jednou z významných zásluh Súdneho dvora je formulácia zásady, že zmluvy sa nesmú vykladať doslovne, ale musí sa na ne nazeráť so zreteľom na príslušné štádium integrácie a ciele, ktoré sú stanovené v samotných zmluvách. Na základe tejto zásady mohlo Spoločenstvo prijímať právne predpisy v oblastiach, ako je boj proti znečisteniu, na ktoré sa nevzťahujú žiadne konkrétne ustanovenia zmlúv (v rozsudku z 13. septembra 2005 (vec C-176/03) Súdny dvor prakticky povolil Európskej únii vydávať právne predpisy v trestných veciach v prípade, že sa považujú za „potrebné“ na dosiahnutie cieľov ochrany životného prostredia).

V roku 2018 bolo Súdnemu dvoru predložených 849 vecí vrátane 568 prejudiciálnych konaní, 63 žalôb a 199 odvolaní proti rozhodnutiam Všeobecného súdu. Uzavretých bolo 760 vecí, z toho 520 prejudiciálnych konaní, 60 žalôb a 165 odvolaní proti rozhodnutiam Všeobecného súdu.



VŠEOBECNÝ SÚD

A. Právny základ

Články 254 až 257 ZFEÚ, článok 40 Zmluvy o Euratome a hlava IV protokolu č. 3 o štatúte Súdneho dvora Európskej únie pripojeného k zmluvám.

B. Zloženie a štatút (článok 254 ZFEÚ)

1. Zloženie

a. Počet sudcov (článok 19 Zmluvy o EÚ, článok 254 ZFEÚ)

V článku 254 ZFEÚ sa ustanovuje, že počet sudcov Všeobecného súdu je určený štatútom Súdneho dvora Európskej únie. V [článku 48 protokolu č. 3 k tomuto štatútu, naposledy zmenenom nariadením \(EÚ, Euratom\) 2016/1192 zo 6. júla 2016](#), sa stanovuje, že Všeobecný súd bude od 1. septembra 2016 pozostávať zo 47 sudcov a od 1. septembra 2019 z dvoch sudcov za každý členský štát. Sudcovia sú vymenovaní na základe vzájomnej dohody vlád členských štátov po porade s výborom zodpovedným za poskytnutie stanovisko k vhodnosti kandidátov na vykonávanie funkcie sudcu. Ich funkčné obdobie trvá šesť rokov a môže sa obnoviť. Sudcov je možné vyzvať, aby vykonávali úlohy generálneho advokáta, keďže na rozdiel od Súdneho dvora Všeobecný súd nemá stálych generálnych advokátov.

b. Požiadavky

Rovnaké ako v prípade Súdneho dvora (článok 19 ZEÚ).

c. Postup vymenovania

Rovnaký ako v prípade Súdneho dvora.

2. Povaha funkcie

Rovnaká ako v prípade Súdneho dvora.

C. Organizácia a fungovanie

Sudcovia vymenúvajú svojho predsedu spomedzi svojich členov na obdobie troch rokov a svojho tajomníka na šesťročné funkčné obdobie, hoci Všeobecný súd využíva služby Súdneho dvora pre svoje administratívne a jazykové potreby.

Všeobecný súd prijíma vlastný [rokovací poriadok](#) po dohode so Súdny dvorom. Súd zasadá v komorách zložených z troch alebo piatich sudcov. V jeho rokovacom poriadku je určené, kedy súd zasadá v pléne, kedy vo veľkej komore a kedy rozhoduje samosudca. Viac ako 80 % prípadov, ktorými sa zaoberá Všeobecný súd, prejednáva komora troch sudcov. Európsky parlament a Rada v rámci riadneho legislatívneho postupu (prostredníctvom nariadení buď na návrh Komisie a po konzultácii so Súdny dvorom, alebo na žiadosť Súdneho dvora a po konzultácii s Komisiou) môžu pri Všeobecnom súde zriadiť osobitné súdy na rozhodovanie v určitých veciach v osobitných oblastiach v prvom stupni alebo v rámci konaní v konkrétnych oblastiach, ako je zriadenie nového špecializovaného súdu pre ochranné známky, vzory a dizajny, o ktorom sa v súčasnosti diskutuje.



V roku 2018 bolo Všeobecnému súdu predložených 834 vecí a 1 009 bolo uzavretých. Strana, ktorá nie je schopná uhradiť trovy konania, môže požiadať o bezplatnú právnu pomoc.

BÝVALÝ SÚD PRE VEREJNÚ SLUŽBU EURÓPSKEJ ÚNIE

Súd pre verejnú službu Európskej únie bol zriadený v roku 2004 a konal v prípadoch sporov medzi inštitúciami EÚ a ich zamestnancami, keď tieto spory nepatrili do zodpovednosti vnútroštátneho súdu. V rámci všeobecného zvýšenia celkového počtu sudcov Súdneho dvora bol Súd pre verejnú službu 1. septembra 2016 zrušený a [nariadením Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ, Euratom\) 2016/1192 zo 6. júla 2016 o prenesení právomoci rozhodovať v prvom stupni v sporoch medzi Európskou úniou a jej zamestnancami na Všeobecný súd](#) začlenený do Všeobecného súdu. Prípady prejednávané pred Súdom pre verejnú službu k 31. augustu 2016 boli prevedené na Všeobecný súd s účinnosťou od 1. septembra 2016. Všeobecný súd tieto veci ešte stále prejednáva v stave, v akom sa nachádzali k tomuto dátumu, pričom procesné ustanovenia, ktoré prijal bývalý Súd pre verejnú službu, zostávajú v platnosti.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Už v roku 1990 rozsudkom Súdneho dvora o žalobe, ktorú podal Parlament v rámci legislatívneho postupu týkajúceho sa prijatia opatrení v oblasti zdravia po nehode jadrovej elektrárne v Černobyle, Súdny dvor uznal právo Parlamentu predkladať Súdnemu dvoru žaloby o neplatnosť s cieľom chrániť svoje výsadné práva v legislatívnych postupoch.

V súlade s článkom 257 ZFEÚ Európsky parlament a Rada môžu v súlade s riadnym legislatívnym postupom pri Všeobecnom súde zriadiť osobitné sudy na rozhodovanie v určitých veciach v osobitných oblastiach v prvom stupni. Parlament a Rada prostredníctvom nariadení konajú buď na návrh Komisie a po porade so Súdnym dvorom, alebo na žiadosť Súdneho dvora a po porade s Komisiou.

V súlade s článkom 281 ZFEÚ [štatút Súdneho dvora Európskej únie](#) pozmeňujú Parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom pozmeniť (formou nariadenia Európskeho parlamentu a Rady). Príkladom tohto zapojenia zo strany Parlamentu je [nedávny vlastný návrh súdu](#) na zmenu jeho štatútu z 26. marca 2018: týka sa možnosti vykonať určité zmeny v rozdelení právomocí medzi Súdnym dvorom a Všeobecným súdom, pokiaľ ide o prejudiciálne rozhodnutia.

Parlament je jednou z inštitúcií uvedených v článku 263 ZFEÚ, ktoré môžu podať žalobu (ako strana) pred Súdnym dvorom.

Po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy kandidátov na funkcie sudcu a generálnych advokátov najskôr hodnotí panel pozostávajúci zo siedmich osôb, z ktorých jednu navrhne Parlament (článok 255 ZFEÚ).

Udo Bux
05/2019

